

7. oktober 2008

EM2008/6

(EM 2007/55
FM2008/15)

BETÆNKNING

afgivet af

Landstingets Finansudvalg

vedrørende

Forslag til Landstingslov om Grønlands Råstoffond

Afgivet til forslagets 2. behandling

Landstingets Finansudvalg har under behandlingen senest bestået af:

Landstingsmedlem Augusta Salling, Atassut
Landstingsmedlem Otto Jeremiassen, Siumut
Landstingsmedlem Palle Christiansen, Demokraterne
Landstingsmedlem Isak Davidsen, Siumut
Landstingsmedlem Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit

1. Landstingets behandling af forslaget

Nærværende forslag blev oprindeligt fremsat til behandling på EM2007. Da det blev anset, at forslagets behandling burde afvente færdiggørelsen af Selvstyrekommisionens arbejde, blev forslagets 1. behandling udsat til FM08.

Forslaget blev efter 1. behandlingen under FM08 henvist til behandling i Finansudvalget. Forslagets 2. behandling blev fastlagt til EM2008 med henblik på at give tid til en grundig udvalgsbehandling.

Under Landstingets 1. behandling af forslaget var der generel opbakning til forslaget fra alle Landstingets partier. Inuit Ataqatigiits ordfører fremkom derudover med en række bemærkninger til forslagets specifikke bestemmelser.

Partiernes ordførerindlæg fra 1. behandlingen er vedlagt betænkningen under **bilag 1**.

2. Forslagets formål

Det foreslås i lovforslaget, at der oprettes en fond, i hvilken Grønlands Hjemmestyres råstofindtægter placeres. Formålet hermed er at sikre, at Hjemmestyrets råstofindtægter under hensyntagen til den samfundsøkonomiske stabilitet anvendes med langsigtede og profitable formål for øje.

Loven træder i kraft, hvorefter fonden oprettes, året efter, at Grønlands Hjemmestyres råstofindtægter i et regnskabsår første gang overstiger 5 mio. kr.

De i fonden opsparede midler skal investeres, således at der opnås en betryggende sikkerhed og det størst mulige økonomiske afkast. Fondens opsparede midler investeres udelukkende uden for Grønland med henblik på at sikre den indenlandske økonomiske stabilitet og for at sprede investeringsrisikoen.

Det foreslås, at der sker et løbende træk på fondens midler til at dække Grønlands Hjemmestyres udgifter på råstofområdet samt til nye sagsområder, der hjemtages fra Staten, uden at der medfølger bloktilskud.

Såfremt Grønlands Hjemmestyres Råstofindtægter når et niveau, hvor der sker en reduktion i Statens bloktilskud til Grønland, kan fonden derudover udbetale midler til Hjemmestyret svarende til faldet i bloktilskuddet.

Såfremt Grønlands Hjemmestyres Råstofindtægter når et niveau, hvor der sker et bortfald af Statens bloktilskud til Grønland, kan fondens udbetalinger til Hjemmestyret overstige det hidtidige bloktilskud.

Overførsel af midler fra fonden til Grønlands Hjemmestyre vil kun kunne ske via en landstingsbevillingslov eller efter godkendelse af en konkret bevillingsansøgning i Finansudvalget.

Fonden foreslås ledet af en uafhængig og professionel 5-mands bestyrelse, som udpeges af Landsstyret efter visse nærmere krav. Fondens daglige virksomhed forestås af et sekretariat under ledelse af en direktør, som udpeges af og refererer til bestyrelsen. Der er i loven hjemlet iværksættelse af sanktioner eller foranstaltninger imod såvel bestyrelse som direktør samt andre interessenter, ifald de ikke lever op til deres forpligtelser.

Administrationen og placeringen af fondens midler varetages af en eller flere personer eller institutioner, der skal have høj viden og ekspertise vedrørende formueforvaltning og investeringer, og være omfattet af lov om finansiel virksomhed.

Forvaltningen af fondens midler skal ske under inddragelse af fornødne etiske hensyn.

Fonden aflægger et årligt revideret regnskab efter reglerne i årsregnskabsloven samt en beretning, som skal være offentligt tilgængelig.

3. Høring

Forslaget blev udsendt i høring den 8. februar 2007 med en høringsfrist den 10. april 2007.

Under **bilag 2** er vedlagt en oversigt over høringsparter samt indkomne høringssvar.

Høringssvarene har ikke givet anledning til bemærkninger under udvalgsbehandlingen af forslaget.

4. Finansudvalgets behandling af forslaget

4.1 Generelle overvejelser

Udvalget anser 4 forhold som særligt betydningsfulde i forhold til overvejelserne om etableringen af en råstoffond.

- Indtægter fra råstoffer, herunder olie, er variable og midlertidige.
- En forceret anvendelse af omfattende råstofindtægter vil alvorligt kunne svække landets økonomiske stabilitet ("Hollandsk syge").
- Såfremt lovforslaget om selvstyre vedtages, vil Grønland selv skulle finansiere hjemtagelsen af yderligere ansvarsområder fra Staten.
- Befolkningens sammensætning vil ændre sig markant i løbet af de næste 30 år, idet andelen af personer over 63 år forventes at blive fordoblet.

En råstoffond fjerner i sig selv ikke disse udfordringer. Men under forudsætning af at Grønland kommer til at oppebære væsentlige råstofindtægter, kan en råstoffond blive et væsentligt instrument i sikringen af den finanspolitiske stabilitet. Opsparing af midler i en sådan fond kan således på en gang udjævne forbruget af råstofindtægter og sikre, at der er ledige økonomiske midler til at imødekomme såvel udgifterne til varetagelsen af hjemtagne områder samt bidrage til finansieringen af de forventeligt stigende offentlige udgifter til bl.a. ældrepleje og pensioner.

Det skal i denne forbindelse særligt understreges, at hjemtagning af yderligere områder fra Staten bør ske langsomt, idet en hurtig hjemtagning af udgiftstunge områder finansieret via omfattende udbetalinger fra råstoffonden ikke vil harmonere med den erklærede målsætning om at sikre Grønlands økonomiske stabilitet.

En råstoffond anses også som egnet til at synliggøre Hjemmestyrets anvendelse af det offentlige råstofindtægter. Hermed skabes et overblik over anvendelsen af

råstofindtægterne, der kan medvirke til at hindre, at råstofindtægterne bruges til at øge hjemmestyrets almindelige driftsudgifter. Det er meget væsentligt i denne forbindelse at understrege, at en råstoffond kun vil fungere i sammenhæng med en robust og langsigtet finanspolitik. Det vil ikke give mening at opbygge midler i fonden, samtidig med at Grønlands Hjemmestyre i øvrigt gældsætter sig. Etableringen af en råstoffond giver således alene mening, i det omfang Grønlands Hjemmestyre formår at formulere og følge en langsigtet og holdbar finanspolitik med overskud på drifts- og anlægsbudgettet.

Såfremt råstoffonden skal blive en succes, skal den også følges af andre tiltag, herunder ikke mindst af en fortsat struktur- og arbejdsmarkedspolitik. Man bør således være politisk forberedt på, at opsparingen af væsentlige råstofindtægter vil blive mødt med krav om flere og forbedrede offentlige ydelser, såsom f.eks. tidligere pension, længere ferier, lavere pensionsalder og kortere arbejdsuger m.v. Såfremt man fra politisk side tillader, at værdien af den grønlandske arbejdsstyrke på denne vis forringes, vil dette meget let kunne overstige værdien af opsparede midler i råstoffonden eller afkastet heraf. Dette eksempel illustrerer klart, at råstoffonden ikke alene sikrer den finanspolitiske stabilitet og råderum.

4.2 Specifikke overvejelser

4.2.1 Råstoffondens overførsel af midler til Grønlands Hjemmestyre og Finansudvalgets kompetence i fh.t. fonden

Der er i lovforslagets kapitel 4 fastlagt regler for fondens overførsel af midler til Grønlands Hjemmestyre.

Der sondres her imellem:

- a. Perioden, hvor Grønlands Hjemmestyres råstofindtægter ikke medfører en reduktion i bloktilskuddet fra Staten.
- b. Perioden, hvor Grønlands Hjemmestyres råstofindtægter medfører en reduktion i bloktilskuddet fra Staten.
- c. Perioden, hvor Grønlands Hjemmestyres råstofindtægter medfører et bortfald af bloktilskuddet fra Staten. Det vil sige ved råstofindtægter i niveauet 6-7 mia. kr.

Indtil det tidspunkt, hvor råstofindtægterne bliver så store, at bloktilskuddet bortfalder, er der en række begrænsninger på anvendelsen af fondens midler. I denne periode (Pkt. a og b ovenfor) vil de opsparede midler således kun kunne anvendes til at dække Grønlands Hjemmestyres udgifter til investeringer i råstofvirksomhed, udgifter ved råstofvirksomhed og udgifter til varetagelse af opgaver, som Grønlands Hjemmestyre har hjemtaget fra Staten uden medfølgende bloktilskud. Der vil dog ikke kunne ske udbetaling af midler i større omfang, end bloktilskuddet reduceres. Indtil bloktilskuddet bortfalder, vil der således under ingen omstændigheder kunne blive tale om at trække opsparede midler, eller afkast heraf, ud af fonden med henblik på at finansiere øvrige eller nye driftsbevillinger på finansloven, såfremt

disse ikke harmonerer med råstoffondens formål, jfr. lovforslagets § 2 og lovens almindelige bemærkninger afsnit 1.2.1 og 1.2.2.

Udbetaling af midler fra fonden til Landskassen skal jfr. lovens § 2, stk. 2, nr. 4, konkret ske enten via en finanslov eller via godkendelse af en tillægsbevillingsansøgning i Finansudvalget. Finansudvalget finder i denne forbindelse særlig anledning til at understrege, at anvendelsen af fondens midler ikke kan ske på en måde, der kolliderer med det i budgetloven knæsatte princip om, at den økonomiske prioritering af landskassens midler sker i den årlige finanslov. Der kan under ingen omstændigheder blive tale om, at anvende fondens midler til at "lappe huller" i Grønlands Hjemmestyres budgetter i løbet af året. Fondens er således ikke en alternativ driftsreserve. Ej heller kan der under nogen omstændigheder blive tale om, at lade Grønlands Hjemmestyre opbygge en gæld via et underskud på de årlige finanslove under henvisning til, at dette underskud modsvares af opsparede midler i fonden. Det vil endelig være både ulovligt og uacceptabelt, såfremt et landsstyreområde undlader at overholde en finanslovsbevilling under henvisning til forventede indtægter eller udgifter fra Råstoffonden, med mindre der foreligger særskilt lovhjemmel hertil.

Finansudvalget ønsker med disse bemærkninger at tydeliggøre, at etableringen af en råstoffond ikke giver nogen muligheder for at fravige en ansvarlig finanspolitik. Ligeledes giver en råstoffond ikke nogen muligheder for lempe på Grønlands Hjemmestyres styring af udgifterne.

4.2.2 Råstoffondens "underskudsdækning" af landskasseudgifter

Af lovforslagets § 6, stk. 4, fremgår det, at såfremt Grønlands Hjemmestyres udgifter til investeringer i råstofvirksomhed eller varetagelse af hjemtagne opgaver i finansåret er større eller mindre end budgetteret i en finanslov eller tillægsbevilling, skal et beløb svarende til forskellen overføres imellem landskassen og råstoffonden.

Bestemmelsen sigter således imod to forskellige situationer:

- a. Et *mindreforbrug* overføres efter godkendelsen af regnskabet fra landskassen til råstoffonden.
- b. Der overføres midler fra råstoffonden til landskassen svarende til et ikke-bevilget *merforbrug* af en bevilling.

Udvalget anser det som uproblematisk, at mindreforbrug på de af lovforslaget omhandlede bevillinger jfr. punkt a overføres til råstoffonden efter godkendelsen af landskassens regnskab.

Den i punkt b anførte situation er imidlertid stærkt problematisk.

Man kunne således f.eks. forestille sig, at Grønlands Hjemmestyre efter hjemtagning af justitsområdet afsætter 250 mio. kr. til driften af justitsvæsenet i Grønland. Ved regnskabsårets afslutning viser det sig, at udgiften blev 300 mio. kr. I denne situation skal der jfr. pkt. b ovenfor overføres 50 mio. kr. fra fonden til landskassen. Denne

situation kan og må imidlertid ikke opstå, da det jfr. budgetlovens § 1, stk. 3, er ulovligt at overskride finanslovens bevillinger. Det fremgår ganske vist ikke af den foreslåede lovbestemmelse, at der formelt ønskes en undtagelse fra nævnte bestemmelse i Budgetloven. Men i det konkrete tilfælde er der forskel på *formalitet* og *realitet*. Og Finansudvalget ser intet behov for at fastsætte regler, der kan bruges til at legitimere lovbrud.

Såfremt lovforslaget vedtages i den foreliggende form vil det således kunne blive overordentlig vanskeligt reelt at håndhæve såvel den nævnte kernebestemmelse i budgetloven som andre af budgetlovens bestemmelser, som sikrer en effektiv styring af de offentlige udgifter. Enhver budgetoverskridelse på de af lovforslaget omhandlede bevillinger må jo forventeligt blive mødt med et modargument om, at der ingen skade er sket, fordi underskuddet dækkes via træk på opsparede midler i råstoffonden, eller fordi et mindreforbrug fra tidligere år på daværende tidspunkt er overført til fonden.

Det må derimod fortsat være et ufravigeligt princip, at udgifter til råstofområdet og til varetagelsen af hjemtagne områder skal afspejles i en konkret og fast drifts- eller tilskudsbevilling på de årlige finanslove. Disse bevillinger skal som alle andre bevillinger overholdes. Der ses ikke nogen saglig grund til at fravige dette princip.

Endelig ses den foreslåede underskudsdekning ikke at harmonere med nærværende lovforslags målsætning om at sikre en stabil økonomisk udvikling, eftersom en udhuling af den faste styring af landskassens udgiftsbevillinger med stor sandsynlighed vil lede til en ukontrolleret udgiftsvækst.

Finansudvalget skal på denne baggrund **opfordre** Landsstyret til ved Landstingets 3. behandling af lovforslaget at fremsætte et **ændringsforslag** til den omhandlede bestemmelse, således at muligheden for at overføre beløb fra Råstoffonden til dækning af budgetoverskridelser i forbindelse med råstofvirksomhed eller hjemtagne opgaver fjernes fra lovforslaget. Dette kan konkret ske ved, at ordene "*større eller*" samt sidste punktum, der indledes med ordene "*Hvis fonden...*" udgår af bestemmelsen. Landsstyrets bekræftelse imødeses i Landsstyrets svarnotat til 2. behandlingen.

4.2.3 Behovet for at sikre fondens og bestyrelsens uafhængighed og kompetencer

Der er i lovens kapitel 7 fastsat betingelser om fondens ledelse og administration, og herunder om sammensætningen af fondens bestyrelse og bestyrelsens kvalifikationer.

Jfr. lovforslagets § 11 skal fonden ledes af en bestyrelse på 5 personer. Det fremgår af bestemmelsen, at bestyrelsen skal have viden på højt niveau om retlige forhold, formueforvaltning og investeringer samt økonomiske og erhvervmæssige forhold vedrørende efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer.

Bestyrelsesmedlemmerne må alene udpeges på baggrund af deres faglige kvalifikationer og kan alene omfatte personer, som har professionel erfaring og

ekspertise m.h.t. retlige forhold, formueforvaltning, finansielle investeringer og råstofvirksomhed. Bestyrelsen skal således repræsentere en betydelig professionalisme og faglig dokumenteret viden og erfaring. Finansudvalget anser dette som umådeligt afgørende, ikke mindst fordi fonden meget vel kan tænkes at skulle disponere over meget betydelige økonomiske midler. De i loven anførte krav til bestyrelsens kvalifikationer må derfor betegnes som det absolutte minimum. Der vil under ingen omstændigheder kunne blive tale om at dispensere fra disse bestemmelser eller blot fortolke dem lempeligt.

Finansudvalget kræver derfor også, at der fastlægges regler for selvevaluering af bestyrelsen jfr. de anbefalinger, som Landsstyret tidligere har udstedt om god selskabsledelse. Udvalget kræver derudover, at det i fondens årsrapport fast beskrives, hvorfor det enkelte bestyrelsesmedlem er udpeget, og hvilke særlige, konkrete kompetencer vedkommende tilfører fondens og bestyrelsens arbejde.

Dette bør suppleres med en fast procedure for regelmæssig professionel ekstern evaluering af fondens bestyrelsesmedlemmer, for på denne vis at sikre en professionalisering til gavn for fondens virke. En sådan ekstern evaluering kunne f.eks. indbefatte, at bestyrelsen hvert tredje år kalder en konsulent eller anden sagkyndig ind udefra, som kan gennemføre evaluerende samtaler med bestyrelsesmedlemmerne samt ikke mindst med bestyrelsesformanden. Resultatet af disse samtaler kunne sammenfattes i en samlet rapport eller anbefaling til såvel bestyrelsen som til Landsstyret. Finansudvalget er bekendt med, at professor Steen Thomsen fra Copenhagen Business School har anbefalet en sådan fremgangsmåde for bl.a. Den Danske Banks bestyrelse. Finansudvalget finder, at en tilsvarende procedure med fordel vil kunne finde anvendelse for Råstoffondens bestyrelse.

Finansudvalget anser de ovenfor anførte krav og målsætninger som egnede til at understøtte den højest mulige nytte for vort lands befolkning. Udvalget ønsker derfor ved 2. behandlingen af nærværende lovforslag, at modtage Landsstyrets bekræftelse på, at disse krav vil blive fuldt og helt imødekommet ved den kommende udarbejdelse af fondens forretningsorden, jfr. lovforslagets § 22, stk. 1-2. Måtte Landsstyret være af den opfattelse, at der ikke på forhånd bør pålægges bestyrelsen bindinger i fh.t. udarbejdelsen af forretningsordenen, skal Udvalget anmode Landsstyret om, at indarbejde de ovenfor anførte krav til indholdet af årsrapporten og til evaluering af bestyrelsens medlemmer i lovforslaget via et ændringsforslag til 3. behandlingen af lovforslaget. Landsstyrets bekræftelse imødeses i svarnotatet til lovforslagets 2. behandling.

4.2.4 Behovet for at sikre bestyrelsesformandens og direktørens politiske uafhængighed og kompetencer

Jfr. lovforslagets § 11, stk. 1, udpeges medlemmerne af bestyrelsen af Landsstyret. Det fremgår dog ikke direkte af lovforslaget, hvorledes bestyrelsen vælger sin formand. Det lægges derfor til grund, at bestyrelsen selv vælger sin formand uden indblanding fra hverken Landsstyret eller andre.

Iflg. lovforslagets § 23 ledes fondens daglige virksomhed af en direktør, som ansættes og afskediges af bestyrelsen. Det er foreslået i bestemmelsens stk. 2, at dette sker efter indstilling fra bestyrelsesformanden. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestyrelsen frit kan vælge ikke at følge indstillingen, hvis bestyrelsen ikke er enig med bestyrelsesformanden.

Finansudvalget finder samlet dette tilfredsstillende.

Der er imidlertid ikke i lovforslaget indarbejdet bestemmelser, som fastlægger formelle krav til *direktøren*. Dette kunne f.eks. være krav om faglige kvalifikationer eller krav om uberygtethed eller habilitet. I lyset af, at der i lovforslaget er fastlagt ganske omfattende formelle krav til bestyrelsens kompetencer, bør denne tekniske mangel ved lovforslaget udbedres. Dette ikke mindst p.b.a., at direktøren bl.a. er den overordnede ansvarlige for hele fondens bogholderi og regnskabsvæsen. Direktøren kan jfr. § 49 idømmes foranstaltning, såfremt denne opgave ikke løftes.

Finansudvalget skal på denne baggrund **opfordre** Landsstyret til ved Landstingets 3. behandling af lovforslaget, at fremsætte et **ændringsforslag** til lovforslaget, således at der i loven fastsættes visse minimumskrav til direktørens faglige kvalifikationer og omdømme. Landsstyrets bekræftelse imødeses i svarnotatet til lovforslagets 2. behandling.

4.2.5 Behovet for at sikre transparens omkring fondens investeringer og administration og herunder sikre parlamentarisk kontrol og indsigt

Såfremt der en dag findes olie indenfor det grønlandske område, er det sandsynligt, at råstoffondens formue med tiden vil kunne løbe op i adskillige milliarder kroner. Dette vil uundgåeligt medføre, at Landstinget og Landsstyret jævnlige vil blive stillet over for krav om, at fondens midler bruges til at finansiere konkrete mere eller mindre samfundsrelevante tiltag. En kortsigtet løsning på dette problem ville være, at begrænse eller vanskeliggøre offentlighedens indsigt i fondens formueforhold og dispositioner. En sådan fremgangsmåde ville imidlertid kollidere med grundlæggende demokratiske principper. Derudover vil det være uhensigtsmæssigt, såfremt fondens dispositioner giver anledning til mytedannelser eller spekulationer.

For at imødegå og forebygge sådanne problemer bør der så vidt muligt være fuld transparens omkring fondens dispositioner. Dette betyder naturligvis ikke, at der skal være offentlig indsigt i specifikke forretningsdispositioner i de tilfælde, hvor en utidig offentliggørelse af oplysninger ville ødelægge en ellers gunstig forhandlingsposition eller mulighed for økonomisk gevinst for fonden. Fraset sådanne særlige tilfælde bør det imidlertid være et krav, at offentligheden til enhver tid har adgang til oplysninger om, hvorledes fondens midler investeres, og hvilket udbytte der er af disse investeringer. Kun således kan der sikres langsigtet offentlig opbakning til fondens eksistens og til fondens dispositioner.

Det bør imidlertid overvejes, om lovforslaget fuldt ud lever op til dette krav. Af særlig interesse er i denne forbindelse bestemmelserne i lovforslagets kapitel 9. Det fremgår her af § 39, at fondens bestyrelse skal afgive en årlig beretning til

Landsstyret. Beretningen og årsregnskabet skal senest 14 dage efter fremsendelsen til Landsstyret gøres tilgængelig for offentligheden. Det foreslås i bemærkningerne til bestemmelsen, at dette kan ske via Råstofdirektoratets hjemmeside. Dette er desværre den eneste bestemmelse i lovforslaget, som direkte omhandler offentlighedens indsigt i råstoffondens forhold.

Denne ret begrænsede offentlige indsigt i fonden og dens dispositioner kan f.eks. sammenlignes med den norske offentligheds noget mere vidtgående indsigt i forholdene omkring den norske oliefond. Norges Bank, der fungerer som forvalter af den norske oliefond, sender kvartalsmæssige rapporter til Finansministeriet med oplysninger om bl.a. udviklingen i fondens indtægter og omkostninger. Bankens rapporter sendes derudover til en uafhængig regeringsudpeget virksomhed med speciale i finansielle analyser. Denne virksomhed gennemgår fondens rapporter, og vurderer, om afkastet af bankens investeringer er tilfredsstillende målt i fh.t. relevante benchmarks. Såvel kvartalsrapporterne fra Norges Bank som analyserne fra den private finansanalytiker er tilgængelige på internettet for offentligheden. På denne vis sikrer man på effektiv vis offentligheden aktuel indsigt i oliefondens aktiviteter. Samtidig kontrolleres det, at oliefondens investeringer sker ud fra godkendte etisk forsvarlige retningslinjer og med et forsvarligt økonomisk afkast. Konstruktionen udgør således et egnet delelement i en underbygning og sikring af langsigtet folkelig opbakning bag oliefondens dispositioner.

Finansudvalget finder, at den grønlandske befolkning bør sikres muligheder og indsigt på et niveau, der som minimum svarer til den norske befolknings.

En i konteksten væsentlig bestemmelse er § 17, som fastlægger overordnede retningslinjer for vederlag til bestyrelsen. Det fremgår af bestemmelsen, at bestyrelsen skal aflønnes i henhold til Landsstyrets retningslinjer for fastsættelse af vederlag til bestyrelsesmedlemmer i hjemmestyreejede aktieselskaber. De nugældende satser er anført i bemærkningerne til bestemmelsen. Alternativt har Landsstyret mulighed for at fastsætte særlige retningslinjer for bestyrelses honorering. Dette er dog ikke sket endnu. Der er i lovforslaget ikke medtaget bestemmelser om direktørens honorering eller om direktørens eller bestyrelsesmedlemmers mulige aftrædelsesordninger. Det kan vel på den ene side med rimelighed anføres, at disse forhold bør være lovregulerede ud fra de i nærværende afsnit indledningsvist anførte principielle betragtninger. På den anden side kan det også anføres, at disse forhold bør kunne aftales frit imellem parterne.

Et minimumskrav må dog under alle omstændigheder være, at der er fuld og hel åbenhed omkring disse forhold. Dette sikres imidlertid ikke med lovforslaget i den nuværende affatning. Dette bør ændres.

I lovforslagets §§ 6-7 er der optaget bestemmelser vedr. fondens overførsel af midler til Grønlands Hjemmestyre. Dette vil typisk ske qua en bevillingslov, som vedtages af Landstinget, eller via godkendelse af en tillægsbevillingsansøgning i Finansudvalget. Hermed sikres et vist begrænset mål af parlamentarisk kontrol med fondens økonomiske dispositioner. Derimod rummer lovforslaget ingen direkte muligheder for parlamentarisk indsigt i, eller kontrol med, fondens løbende

aktiviteter i løbet af året. Til sammenligning udføres der en selvstændig revision af den norske oliefonds aktiviteter og ledelse under ledelse af en revisor, som er udpeget af, og rapporter direkte til, det norske storting.

Finansudvalget finder, at det grønlandske Landsting bør sikres muligheder og indsigt på et niveau, der som minimum svarer til den norske Stortings.

Udvalget finder endeligt, at bestemmelsen i lovforslagets § 39 bør ændres, således at fondens årsregnskab og beretning af fonden fremsendes til Landstingets Revisionsudvalg og Landstingets Finansudvalg samtidig med, at dette materiale tilgår Landsstyret. Der ses således ikke at være nogen saglig begrundelse for, at Landstingets vigtigste økonomiske udvalg skal stilles ringere end Landsstyret.

Samlet anser Finansudvalget det som meget væsentligt, at der i lovgivningen indbygges krav, som sikrer fuld offentlig indsigt og transparens og parlamentarisk kontrol med råstoffondens økonomiske og praktiske dispositioner samt honorarer. Udvalget skal derfor **anmode** Landsstyret om at fremsætte et ændringsforslag til lovforslagets 3. behandling, således at de i nærværende afsnit anførte målsætninger og overvejelser indarbejdes i loven. Landsstyrets bekræftelse imødeses i svarnotatet til lovforslagets 2. behandling.

4.2.7 Behovet for at sikre kommende generationers muligheder

Råstoffer kan kun sælges én gang, og det må ud fra en moralsk betragtning anses som betænkeligt, at én generation skaffer sig en velfærdsstigning på baggrund af udvinding og salg af råstoffer, såfremt dette efterlader efterfølgende generationer uden de samme muligheder. Råstoffer adskiller sig set i dette lys ikke fra andre begrænsede naturressourcer. Såfremt vi f.eks. ved ukontrolleret jagt udrydder en fugleart, såsom edderfugle, fratager vi vores efterkommere muligheden for at jage og spise edderfugl. Løsningen er for både råstoffer og fugle den samme, nemlig kun at bruge *afkastet* af ressourcen. For edderfuglene vil det sige, at vi kun skyder og bruger en mindre andel af bestanden (Det såkaldte bestandsoverskud), således at den tilbageblevne bestand kan gendannes. For råstofferne vil det sige, at vi kun bruger afkastet, d.v.s. renterne, af de penge, som vi får, når vi sælger råstofferne. Ved nu og her at begrænse os selv på denne måde sikrer vi, at også vores efterkommere får andel i værdien af vores ressourcer.

Dette princip blev indarbejdet i den norske oliefond, idet oliefonden efter det oplyste har som målsætning kun at anvende afkastet af den opsparede kapital. Der er imidlertid ikke indbygget tilsvarende begrænsninger på anvendelse af kapitalen i den grønlandske råstoffond. Der fremgår desværre ikke nærmere oplysninger i lovforslaget om baggrunden for dette valg. Udvalget skal opfordre Landsstyret til at kommentere denne problemstilling grundigt i svarnotatet til 2. behandlingen.

Såfremt vi som samfund ikke blot vil nøjes med at nyde forrentningen af de opsparede midler i råstoffonden, tilsiger vores moralske forpligtelser overfor de næste generationer, at vi i det mindste investerer værdien af råstofferne i permanent værdi- eller velfærdsskabende tiltag. Det kunne f.eks. være investeringer i

uddannelse, som vil kunne sikre grundlaget for en øget velfærdsskabelse både nu og for kommende generationer.

Landsstyrets lovforslag lægger imidlertid op til, at det ikke kun er afkastet af midlerne i råstoffonden, som skal føres ind i den grønlandske økonomi. Landsstyret lægger således op til, at alle midler i fonden skal kunne bruges til at finansiere henholdsvis Hjemmestyrets løbende driftsudgifter ved hjemtagne områder og udgifter ved, og investering i, råstofvirksomhed. Udgifter ved, og investeringer i, råstofvirksomhed giver mulighed for skabelsen af et direkte eller indirekte afkast, som kan være til gavn for kommende generationer. Derimod er anvendelsen af midler i råstoffonden til at finansiere driften af hjemtagne områder fra Staten en i denne kontekst væsentlig mere tvivlsom disposition, eftersom der hermed ikke genereres nogen permanent værdi- eller velfærdsstigning.

4.2.8 Fondsmidlernes forvaltning

Ifølge bestemmelser i lovens § 28 skal den daglige forvaltning af fondens midler varetages af en såkaldt forvalter. Det fremgår desværre hverken af selve bestemmelsen eller lovbemærkningerne, præcis hvad der menes hermed. Forvalteren skal imidlertid være omfattet af lov om finansiel virksom og have tilladelse til at drive virksomhed som værdipapirhandler. Der vil således f.eks. kunne være tale om et pengeinstitut eller et investeringsselskab.

Forvalteren udpeges jfr. § 28, stk. 1, af Landsstyret. Det fremgår desværre hverken af selve bestemmelsen eller lovbemærkningerne præcis, hvilke hensyn Landsstyret kan lægge vægt på i denne forbindelse.

Finansudvalget finder imidlertid, at valget af forvalter ikke bør ske uden grundig omtanke. Det vil være nødvendigt at afsøge det finansielle marked grundigt m.h.p. at finde den bedst egnede forvalter. Dette vil med fordel kunne ske ved et offentligt udbud af opgaven.

Der må ved valg af forvalter udelukkende lægges vægt på at sikre den bedst mulige forrentning af den opsparede kapital i fonden.

Der bør ligeledes overvejes med mellemrum at skifte forvalter, såfremt andre virksomheder med sandsynlighed vil kunne løse opgaven billigere eller bedre.

Det skal endelig fastsættes som et klart evalueringsmål for forvalteren, at fondens forrentning skal leve op til centralt fastsatte benchmarks samt eventuelt etiske standarder.

5. Forslagets økonomiske konsekvenser

Vedtagelse af forslaget vil i sig selv ikke medføre nævneværdige udgifter eller indtægter for det offentlige eller for private. Administrationen af lovgivningen skal holdes indenfor de allerede kendte bevillingsrammer.

6. Udvalgets indstillinger

Finansudvalget har i betænkningen anmodet Landsstyret om at fremsætte et antal ændringsforslag til lovforslagets 3. behandling.

På baggrund af Landstingets 2. behandling **indstiller** Finansudvalget, at lovforslaget overgår til yderligere behandling i Finansudvalget, inden Landstingets afsluttende 3. behandling.

Med disse bemærkninger skal Landstingets Finansudvalg overgive forslaget til 2. behandling.

Augusta Salling,
formand

Agathe Fontain

Isak Davidsen

Palle Christiansen

Otto Jeremiassen

Bilag 1 (Foreligger ikke elektronisk)

Bilag 2 (Foreligger ikke elektronisk)